

R. Aloes optimæ pulverizatæ ʒ iij.

Bulliant omnia simul ad spissitudinem mellis liquidi, & referuetur in vase vitreo bene obturato ad vsum.

CONSILIVM LXXXI.

Traçtatio de ophthalmia ad Corricium iuuenem doctissimum.

Vix persuaderi possum, Corrici doctissime, me quicquam de re medica excogitare aut præstare posse, quod non abs te perceptum prius ac probè deprehensum fuerit: noui enim ingenium, noui diligentiam ac doctrinam, qua plurimum polles. Tu tamen enixè rogas atq; obtestaris aliquid de ophthalmia cõscribam, habiturum te illud tanquam sacrum, & ab Hippocrate missum: vtinam tantæ spei de me conceptæ satisfacerem. Sed quoniam amor te decipit, facilè fero: amari enim abs te, mirum in modum gaudeo. Ergo onus adeò efflagitatum subire non recusabo, haud quidem quòd aliquid noui sperè in medium me allaturum: sed tantum ne optimo amico defuisse videar. Habebis autem quicquid hoc est, raptissimè scriptum, quum nuncius festinans & ad iter paratus, incunçtanter exigat, & de quacunque morula conquerratur. Quum verò tres similes morbi, ob naturæ propinquitatè, ab imperitorib. Medicis plerunque confundi soleant, *χύμωσις, τήροξις, & ὀφθαλμία* (Græcis enim nominibus agendum, ob Latino-rum inopiam) primò singula distinguemus, postea ad verà ophthalmiam accedemus. Est igitur τήροξις leuis quædam inflammatio, quæ sine vllò discrimine palpebras, tunicam coniunctiuam, & reliquas oculi partes inuadit, vt nullus tamen vel minutissimus certè dolor consequatur. Sed nec rubedo aut tumor insignis apparet, vt meritò inflammationis potius exordium, quàm inflammatio appellari possit: raro quæ à causa intrinseca generatur, & si id quandoq; contingit, leuissima admodum est, & quæ paucò curamine indigeat: sed vera semper ab intrinseco originem ducit, solo videlicet puluere, fumo ac rebus similibus: *χύμωσις* autem est inflammatio vtriusque palpebræ (appello hoc loco palpebras nomine dudum vsitato, quas diligētiores tentigines vocare malunt) quæ ad tantum tumorem attolluntur, vt vix claudantur oculi, & sæpe affectus idem ad reliquas oculi partes communicetur. Apparet rubor insignis in parte intrinseca palpebrarum, & præ nimia mole inuersæ videntur. Ophthalmia autem est inflammatio tunicæ coniunctiuæ, quæ sæpe præ magnitudine totum oculum inuadit. Differt τήροξις à chymosi & ophthalmia: tū quia semper mitis, tū quia nullius partis oculi proprius affectus est, *χύμωσις* item ab ophthalmia differt, quoniã chymosis propriè palpebrarum inflammatio est, licet nonnunquam alias partes in consensum affectus trahat: ophthalmia ad cõiunctiuam tantum tunicam attinet, facilè autem τήροξις in primo intuitu dignoscitur: quæ tamen si negligatur, corpusque malis succis refertum inuenerit, in grauioribus morbos incidit. Chymosis & ophthalmia cum simpli-

Aces fuerint, facillimè discernuntur: chymosis enim tantum palpebras inflammat, ophthalmia cõiunctiuam: sed vtraque sæpe, imò & aliquando quàm pluribus oculorū morbis complicantur, quorū singuli ex propriis accidentib. à prudētī Medico distinguuntur. Nos verò hīc simplici de ophthalmia differere proposuimus. Iustum siquidem volumen, nō epistolam conficeremus, si varias morborum, quæ oculis euenire solent, complicationes, curationesq; singulis correspondentes prosequi tentaremus. Est igitur ophthalmia (vt diximus) coniunctiuæ inflammatio: & quatenus inflammatio est, tot habet causas, quot reliquæ omnes inflammationes, & iisdem curationibus tollitur: sed indicatione sumpta à natura loci multā habet diuersitatem, vt postea ostendemus. Nunc videndū quomodo simplices ophthalmiæ distinguantur. Meminisse autem oportet, me simplices appellare, quæ neque vlceri, neque alicui morbo cõiunctæ sunt: vel enim à materia, à modo inhærentiæ, vel à forma distinctiones habent. A materia, nam fieri potest à sanguine, à bile, à pituita, à succo melancholico, à flatu, sicuti & reliqui tumores præter naturam. A modo inhærentiæ: nā quædam per essentiam inest, quædam per defluxum, quædam vtroque modo. Per essentiam, vt si coniunctiuæ aliqua mala temperatura contigerit, siue ab extrinseco, siue ab intrinseco aere, vel cibis, vel coitu, cum cõditiones propriæ alimenti deterioriores redduntur, & inde excrementa plura colliguntur in loco, vnde postea inflamatio. Per defluxum, quia à capite, vel aliis membris materia ad locum imbecilliorē pellatur eo modo, quem Galenus 2. de Differentiis febrium descripsit. Vtroque modo, vt simul & mala temperies seu laxitas coniunctiuæ fuerit, & defluxus ab alio membro. A forma distinguitur: nam quædam earum humidæ, quædam siccæ sunt, quam Græci *ἔνεοφθαλμίας* vocant. Si ergo fiet à sanguine, maximus tumor in loco apparebit, maximus etiam rubor: tensio præterea, pulsatio & dolor, calidæ lachrymæ exprimentur ad crassitudinem declinantes: quæ vbi moram fecerint, facilè exiccantur: sordes insuper molles circa angulos oculi frequenter apparent. Et si à causa intrinseca euenierint, plerunq; corpus ægri sanguine refertum videbis, prominentibus venis, colore rubro, qui fortasse in ocio pridem victitauerit, lautosq; cibos atq; potus ingesserit. Si à bile, tumor modicus magisque in superficie eminens, color ad pallidum vergens, dolor acris & mordicans, lachrymæ vel nullæ vel paruæ, salsæ aut amaræ, statim exarescetes: sordes in angulis siccæ & asperæ, plerunq; etiam vigiliæ, præsertim si à capite materia defluerit. Sitis, oris amaritudo. Si materia fuerit in stomacho, sæpe & febris tertio die accessiones habens. Et si materia fuerit in toto, vrinæ, & fortasse etiam excrementa biliosa egerentur: sed & corpus ægri gracile, quod cibo & potu calido, validis exercitiis pridem abusum fuerit. Si à pituita, tumor quidem magnus, sed laxis: color quidam albus, nulla pulsatio, dolor modicus, grauitas tamen & extensio quædam percipietur: lachrymæ plurimæ, tenues, insipidæ, quæ non exarescant: sordes vel nullæ

Taraxis

Chymosis.

Ophthalmia

Ophthal.
nie (sax)
vtriusque

19
nu
tu
oc
m
ob
ci
X
bi
&
à
tia
fo
tu
lo
be
ex
pr
Si
bu
à f
mi
tin
ac
qu
ex
Si
Hi
pr
tes
ca
mi
ad
ce
mi
cu
pi
fir
ci
ue
bil
ex
ex
da
qu
op
qu
ri
qu
cu
dil
tio
c
co
ge
fit
an
dix
gu
xū
ua
fit
eni
ret